

Άκης Δήμου : «Όσα η καρδιά μου στην καταιγίδα». Πρεμιέρα στο μικρό της Μονής Λαζαριστών από το Κ.Θ.Β.Ε.

kavalawebnews.gr/%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%BF%CF%83/%CE%AC%CE%BA%CE%B7%CF%82-%CE%B4%CE%AE%CE%BC%CE%BF%CF%85-%CF%8C%CF%83%CE%B1-%CF%B7-%CF%DA%CF%B4%CF%94%CF%B4%CF%B0%CF%AC-%CF%B0%CF%DE%CF%CF

January 14, 2018

Μάνα: Κανένας άντρας δεν ξέρει από αγάπη.

Άντρας: Άντρας, γυναίκα – καθένας την ερημιά του.

Μάνα: Και τι θες εσύ απ' τη δικιά μας ερημιά;

Άντρας: Από σένα τίποτα. Τον Γιώργη θέλω! Δώσ' τον μου! Άμα τον πάρω στο βουνό θα τον γιατρέψω. [...]

Μάνα: Σώσον, Κύριε! Δεν έχεις άγγελο εσύ να σε φυλάξει;

Άντρας: Εγώ είμαι Άγγελος! Δικός μου και του Γιώργη!

Μάνα: Εγώ είμαι ο Γιώργης! Και ο Γιωργής είν' εγώ! Οι δυο μας ένα! Γύρεψε αλλού βροχή για τη φωτιά σου! Ή κάψου! Κάψου μοναχός! Κάρβουνο μείνε, αποκαΐδι, στάχτη μαύρη! (σ. 56-57)

Απόσπασμα – πρόκληση για να δει κανείς την παράσταση. Ο Άκης Δήμου είναι ένας πολυδιαβασμένος συγγραφέας, με περγαμηνές και επαίνους σε πολλές γλώσσες, ένας ποιητής-λογοτέχνης που έχει τρόπο να κατακτά απόρθητα φρούρια, γνωστά ως στεγανά στις ανθρώπινες περί έρωτος αντιλήψεις, ακόμη και να κουρσεύει , σχεδόν βίαια , απάτητα μονοπάτια στο μυαλό του αναγνώστη. Το ότι έγραψε το κείμενο μεταφέροντας τη νουβέλα του Ιωάννη Κονδυλάκη «Πρώτη αγάπη» από το 1919 στην εποχή μας είναι πλέον γνωστό κι έχουν ήδη γραφτεί δεκάδες σειρές για το πώς και το γιατί και από τον ίδιο και από αναλυτές θεατρολόγους, κριτικούς, ειδήμονες, φιλόλογους, κοινούς θνητούς. Αρκεί να διαβάσει κανείς το πρόγραμμα της παράστασης, για να βυθιστεί σ' έναν κυκεώνα αναλύσεων, επιστημονικά τεκμηριωμένων ή να χαθεί σε προσωπικές απόψεις εγνωσμένου κύρους υπογραφών. Δε φτάνει αυτό.

Για να νιώσεις την καρδιά σου να πάλλεται, την ψυχή σου να αγαλλιάζει, το ρίγος να διαπερνά τη ραχοκοκαλιά σου, πρέπει να παραμερίσεις όλες τις πυκνογραμμένες παραγράφους, να καθίσεις στη θέση σου κι όταν σβήσουν τα φώτα της πλατείας, να παρασυρθείς από τα πάθη του έρωτα. Αυτά τα πάθη των ηρώων του Δήμου κι έτσι όπως τα ζουν στη σκηνή και τα μεταδίδουν οι εξαιρετικοί ηθοποιοί της διανομής.

Η συνθήκη του έργου που είδα απαιτούσε την απάλειψη ηθογραφικής προσέγγισης ή την ανάδειξη της ρομαντικής κατασκευής της, δίνοντας έμφαση στην εκφορά του λόγου και στην κινησιολογία των ηθοποιών. Αυτή η δόμηση έγινε πρώτιστα με το σκηνικό της Φανής Σκουλικίδη-Μπουκουβάλα. Ένας απροσδιόριστος χρονικά χώρος με ακανόνιστα γεωμετρικά σχήματα, ψυχρά αλλά αποστασιοποιημένα από γεωγραφικούς τόπους και, οπωσδήποτε, συμβολικά. Μια ασταθής ισορροπία σε μια πέτρα του νεαρού Γιώργη, για παράδειγμα, μπορούσε να ερμηνευτεί από δικαιολογημένα συγχυσμένη αντίδραση, έως ανώριμη στάση. Ύστερα , η μουσική. Ο σκηνοθέτης επέλεξε να ντύσει το εγχείρημα με ξένη μπαλάντα, αταίριαστη ίσως κι ελάχιστα ατμοσφαιρική, πιθανώς για να δώσει μια οικουμενικότητα στο θέμα, επειδή ο έρωτας είναι πανανθρώπινο συναίσθημα, δεν έχει σύνορα, δεν ορίζεται από άλλους ήχους, παρά από τους κτύπους της καρδιάς.

Στο εκτεταμένο διήγημα (νουβέλα) του Ι. Κονδυλάκη σ' ένα ορεινό χωριό της Κρήτης, καθώς ο 19ος αιώνας τελειώνει, ο δεκατετράχρονος Γιωργής ερωτεύεται την κατά δεκαπέντε, περίπου, χρόνια μεγαλύτερή του Βαγγελιώ προκαλώντας την κοινωνική κατακραυγή. Η μητέρα του αντιδρά έντονα κι απαγορεύει στον γιο της να τη βλέπει. Αλλά τη στιγμή που φαίνεται πως καταφέρνει να τον απομακρύνει, η Βαγγελιώ αρρωσταίνει από φυματίωση. Το αγόρι περνάει από διάφορες συναισθηματικές φάσεις, τελικά, όμως, το πάθος του αναζωπυρώνεται, ενώ η σύγκρουση των δυο γυναικών οδηγείται στα άκρα.

Αφήγημα με ψυχαναλυτικό χαρακτήρα, έργο πρωτοποριακό που γράφτηκε πριν γίνουν γνωστές στην Ελλάδα οι φροϋδικές θεωρίες, η «Πρώτη αγάπη» είναι το μόνο έργο του Κονδυλάκη στη δημοτική.

«Με όχημα» τη νουβέλα αυτή, όπως σημειώνεται και, «με στοίχημα την ποιητική διαχρονία της γλώσσας ως ακριβού και αναντικατάστατου αγωγού του αισθήματος, το νέο έργο παρακολουθεί, βήμα-βήμα, τη μεταμόρφωση ενός θαύματος σε εφιάλη, το πάθος να τρέχει ξέφρενο μέχρι το χείλος της απόγνωσης και τον έρωτα να πέφτει σ' έναν βαθύ γκρεμό για να βυθιστεί εκεί όπου κανένα πειρατικό δεν θα τον ψάξει».

Η προσθήκη τέταρτου προσώπου- του άνδρα- από τον συγγραφέα, έγινε επίτηδες για να υπαινιχτεί άμεσα ότι ο ξάδερφος του Γιώργη νιώθει να ζυπνά μέσα του η ερωτική επιθυμία για κείνον, η οποία είναι καταδικασμένη να παραμείνει σε πλατωνικό επίπεδο και ν' αποτελέσει την προσωπική του φυλακή.

Ο Πάνος Δεληνικόπουλος σκηνοθετεί ακολουθώντας τις κατευθυντήριες γραμμές που του προσφέρει το κείμενο και βάζει το συναίσθημα να στέκεται σε θέση σχεδόν ισότιμη με τον λόγο. Το συναίσθημα, όμως, δεν εμπλουτίζεται και με το ελληνικό στοιχείο, παρότι η ποιητική, γεμάτη « χυμούς» γραφή του συγγραφέα εστιάζει σ' έναν δύσκολο ντόπιο κοινωνικό ιστό και με το ερωτικό τμήμα της θεματολογίας του ν' αγγίζει ταμπό μιας εποχής, όχι και πολύ μακρινής, αλλά ταυτόχρονα επίκαιρης και παράδοξα σύγχρονης. Πράγματι, μου έλειπαν οι ποιητικές σκηνές, όχι η ποίηση των λέξεων. Η γραμμή του σκηνοθέτη ήταν τέτοια, ώστε οι σπουδαίοι ηθοποιοί να δοκιμάζονται στις δυνάμεις τους, να αναπτύσσουν ανεξήγητες ταχύτητες στην κίνηση και στο εύρος φωνής και μόνο στην τελευταία σκηνή να έρχεται ως βάλαμο το βελούδινο ηχώχρωμα του Γιώργου Κολοβού να καταλαγιάσει την ένταση.

Η Μαρία Τσιμά στον ρόλο της Μάνας, έμπειρη και προικισμένη με ένστικτο ηθοποιού παλιάς κοπής, μας έδωσε όλες τις διακυμάνσεις της ηρωίδας ως «μάννα –κέρβερος», που διαφυλάττει με όποιο τίμημα την ακεραιότητα του «πρέπει» αλλά και μια γυναίκα στερημένη από έρωτα που, όμως, τον καλύπτει πίσω από την ασπίδα της γλώσσας κι όταν γλιστρήσει μια αχτίδα πόθου, την εξοστρακίζει αστραπιαία. Η Μομώ Βλάχου, δυναμική περσόνα στη σκηνή, έπαιξε σα μια Αντιγόνη που επείκειτο ο εγκλεισμός στον τάφο της, προσθέτοντας μια διάσταση αρχαίας τραγωδίας στη ροή του έργου. Ο νεαρός Κωνσταντίνος Λιάρος, ταλαντούχος και υπερκινητικός, έκαμε ό,τι του υπέδειξε ο σκηνοθέτης με πειθαρχία αλλά έδειξε ότι μπορεί να σηκώσει στους ώμους του μεγάλους ρόλους. Ο Γιώργος Κολοβός, εξαιρετικός ως «Άνδρας», που ακόμη και στη διεκδίκηση του «άνομου» ερωτικού του απωθημένου ήταν αρσενικό, καθόλου κατ' επίφαση.

Η παράσταση είναι ιδιαίτερη. Άλλωστε, το θέατρο ως πολιτισμικό φαινόμενο και διαδραστικό σύστημα επικοινωνίας, ως καλλιτεχνικό δημιούργημα, κοινωνικό γεγονός και μορφοπαιδευτικό αγαθό, διαφοροποιεί την έννοια της υποκειμενικότητας σε σχέση με άλλες τέχνες, αφού ο σκηνοθέτης συναντάται με τον λόγο του συγγραφέα και τη συλλογικότητα του θιάσου, ενώ στη διάρκεια της παράστασης συμβαίνει αλληλεπίδραση ηθοποιών και κοινού. Στο «Όσα η καρδιά μου στην καταιγίδα» ο θεατής μπορεί να σταθεί σε όποιο σημείο κεντρίσει το ενδιαφέρον του, κυρίως δε, έχει άλλη μια ευκαιρία ν' απολαύσει τη συγγραφική δεινότητα του Άκη Δήμου και να χειροκροτήσει τις δυνατές ερμηνείες των ηθοποιών του Κ.Θ.Β.Ε.

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ:

Σκηνοθεσία: Πάνος Δεληνικόπουλος

Σκηνικά – Κοστούμια: Φανή Σκουλικίδη Μπουκουβάλα

Φωτισμοί: Ελένη Χούμου

Επιμέλεια κίνησης: Ειρήνη Καλογηρά
Α' βοηθός σκηνοθέτη: Κατερίνα Λιάτσου
Β' βοηθός σκηνοθέτη: Μαρία Χριστοφίδου
Γ' βοηθός σκηνοθέτη: Λυδία Ζαχαράκη
Φωτογράφιση παράστασης: Τάσος Θώμογλου
Οργάνωση παραγωγής: Marleen Verschuren

Παίζουν: Μομώ Βλάχου (Βαγγελιώ), Γιώργος Κολοβός (Αντρας), Κωνσταντίνος Λιάρος (Γιώργης), Μαρία Τσιμά (Μάνα)

ΠΑΥΛΟΣ ΛΕΜΟΝΤΖΗΣ